

NÁVRH ÚROVNÍ EXPLOATÁCIE VÝBUŠNÝCH PROSTRIEDKOV V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PROPOSAL OF THE EXPLOSIVE ORDNANCE EXPLOITATION LEVELS INTO THE SLOVAK REPUBLIC ENVIROMENT

Alexander HUGYÁR

HISTÓRIA ČLÁNKU

Doručený: 12. 04. 2023

Schválený: 12. 06. 2023

Vydaný: 30. 06. 2023

ABSTRACT

To mitigate enemy capabilities that can attack NATO and NATO's deployed units, systematic building up and developing a whole range of military capabilities are required. Keeping a pace with the enemy Technics, Tactics and Procedures (TTP), NATO has a set of exploitation activities on place that are the article's content, particularly with focus on explosive ordnance. In addition, by following the methods of science, this article brings to its reader a proposal "How NATO's common levels of exploitation can be implemented into the Slovak republic environment". Nevertheless, results of the article initiates and can develop premisses on decision makers discussion "How the author's proposal on exploitation is realistic to meet NATO's interoperability within the national environment".

KEYWORDS

exploitation, explosive ordnance, exploitation activities, exploitation assets, implementation.

© 2022 by Author(s). This is an open access article under the Creative Commons Attribution International License (CC BY). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

ÚVOD

Jedným zo základných predpokladov k prevencii a zníženiu účinkov útokov protivníka je vytvorenie systematických opatrení, ktoré Severoatlantická aliancia (ďalej len „NATO“) realizuje prostredníctvom budovania vojenských spôsobilostí. Medzi takéto spôsobilosti patrí aj exploatácia výbušných prostriedkov, ktorá je v NATO považovaná za jeden z účinných nástrojov boja proti improvizovaným výbušným prostriedkom (angl. „Counter Improvised Explosive Device – C-IED“), ale aj prostriedkom k úspešnému odstráneniu výbušných hrozieb

prostredníctvom jednotiek určených na odstraňovanie nevybuchnutých výbušných prostriedkov (angl. „*Explosive Ordnance Disposal – EOD*“) ¹.

Pojem exploatácia NATO definuje ako plné využitie každej získanej informácie, ktorú je možné využiť na taktické alebo strategické ciele (SOŠ 3680, 2022). K vyťažovaniu informácii v priestore nasadenia môže patriť všímavý vojak, spriatelene sily v priestore nasadenia, lokálne obyvateľstvo, získaná dokumentácia, zhromaždený materiál vo forme zbraní, výbušných prostriedkov, chemikálii a iných prostriedkov, súvisiacich s činnosťou protivníka. Napríklad zbrane, dokumentácia a iné predmety, ktoré boli zaistené na mieste kde sa zdržiaval, alebo vykonával činnosť protivník, vo svojej podstate schovávali množstvo informácii. Zaistené a analyzované informácie medzi ktoré patria biometrické údaje², technická analýza charakteristík výbušných prostriedkov³ napomohli včas odhaliť, identifikovať a zadržať podozrivé osoby, ešte pred vykonaním útokov protivníka, čím podporovali spoločné úsilie ochrany koalíčných síl a prostriedkov.

Berúc do úvahy dôležitosť exploatácie získaných informácii o výbušných prostriedkoch, s využitím párových vedeckých metód (abstrakcie – konkretizácie, analýzy-syntézy, indukcie – dedukcie) tento príspevok obsahuje návrh implementácie úrovni exploatácie výbušných prostriedkov do prostredia Slovenskej republiky.

1 VŠEOBECNÝ POPIS ÚROVNÍ EXPLOATÁCIE PO VÝBUCHU

Exploatácia výbušných prostriedkov predstavuje proces k lepšiemu pochopeniu systému, analyzuje výbušný prostriedok ako celok, ale aj jeho jednotlivé komponenty. Tento proces zahŕňa analýzu sietí aktérov útokov, profilovanie aktérov útokov ako jednotlivca s jeho úlohami a zodpovednosťami, prípravu a vykonanie útokov prostredníctvom improvizovaných výbušných prostriedkov (angl. „*Improvised Explosive Device – IED*“), druhy používaných IED s ich používaným materiálom (AJP - 3.15, 2018).

Činnosti spojené s exploatáciou súvisia so zberom, analýzou technických, taktických a forenzných informácii ktorých cieľom je:

- budovať porozumenie o systéme IED s dôrazom na kritické miesta protivníka a tým zabezpečiť spravodajské informácie v prospech identifikácie, zameraniu a neutralizácie cieľov,
- identifikovať, potvrdiť, analyzovať a sprístupniť techniky, taktiky a procedúry (ďalej len TTP) protivníka, ich trendy k odhaleniu slabých miest,
- rozvíjať a revidovať TTP koalíčných vojsk smerom k C-IED výcviku a ochrane síl,

¹ Princíp činnosti a opis jednotiek schopných zneškodňovať výbušné prostriedky je uvedený v publikácii Aliancie ATP 3.18.1 „*Allied Tactical Publication For Explosive Ordnance Disposal*“, Kapitola 7.

² Medzi biometrické údaje patrí odtlačok prsta, odtlačok dlane, vyobrazenia tváre, daktyloskopický údaj, analýza deoxyribonukleovej kyseliny (DNA).

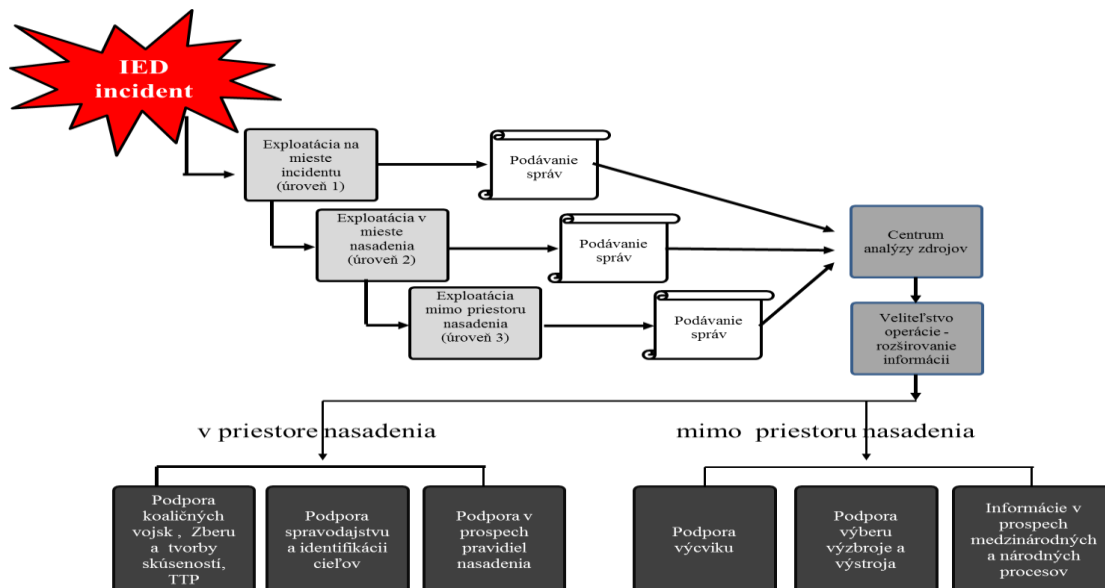
³ Definícia a opis technickej charakteristiky IED je obsahom publikácie NATO „*Improvised Explosive Device (IED) Technical Exploitation LEXICON*“

- rozvíjať detailne technické spravodajstvo (angl. „*Technical Intelligence -TECHINT*“),
- zabezpečiť pochopenie úlohy spravodajskej činnosti v kolobehu C-IED,
- zabezpečiť dôkazy k procesom jurisdikcie v prospech vlády.

V komunite NATO k naplneniu exploatacie v systéme prípravy a vykonaniu IED útokov⁴ rozlišujeme tri úrovne exploatacie:

- exploataciu na mieste incidentu (angl. „*Field Exploitation*“),
- exploataciu v mieste nasadenia koalíčných síl (angl. „*Theatre Exploitation*“),
- exploataciu mimo nasadenia priestoru koalíčných síl (angl. „*Out of theatre Exploitation*“).

Postupnosť úrovní exploatacie s tokom podávania správ⁵ je znázornený na Obrázku 1.

Obrázok 1 Postupnosť úrovní exploatacie s tokom podávania správ.

Zdroj: Vlastné grafické spracovanie podľa AJP-3.15, page 2-9

Napriek tomu, že technickú exploataciu v NATO rozvíja spôsobilosť C-IED z hľadiska odstraňovania nevybuchnutých výbušných prostriedkov k nej prispieva aj spôsobilosť EOD (AJP -3.18, 2018).

1.1 Exploatacia úrovne 1 na mieste incidentu (angl. „*Exploitation Level 1*“)

Je zameraná na zber, spracovanie, rýchle rozširovanie, a dynamické zadávanie úloh spravodajským službám v mieste ukoristenia dôkazov. Exploatacia tejto úrovne zaznamenáva

⁴ Systém exploatacie v NATO je rozpracovaný v publikácii AIntP-10 (A) „*Technical Exploitation*“.

⁵ Štandardizovaný systém podávania správ NATO je obsahom Aliančnej publikácie AEODP-6 „*EOD reports and Messages*“.

detaily o výbušných prostriedkoch, uchováva a popisuje jeho fyzické, technické a forenzné materiály s využitím napr. odtlačkov prstov, odoberania sterov a skenov z očnej dúhovky potencionálnych aktérov IED systému. Proces zberu, spracovania výstupov exploatacie úrovne 1 trvá spravidla niekoľko hodín až dní.

Hlavným bodom záujmu exploatacie na mieste incidentu sú digitálne zariadenia, komunikačné zariadenia a IED komponenty ako i dokumenty napomáhajúce k identifikácii, odhaleniu aktérov útokov, vrátane IED. Proces exploatacie úrovne 1 sa bežne vykonáva špeciálnymi tímami (angl. „*Weapons Intelligence Teams - WIT*“), alebo prostredníctvom jednotiek EOD.

1.2 Exploatacia úrovne 2 v mieste pôsobenia koalíčných síl (angl. „*Exploitation Level 2*“)

Je zameraná na zber, spracovanie, rýchle rozširovanie, a dynamické zadávanie úloh spravodajským službám mimo miesta incidentu, avšak stále v mieste plánovania plnenia a podpory nasadených jednotiek.

Exploatacia úrovne 2 sa bežne vykonáva v laboratóriách (angl. „*Theatre Exploitation Laboratory*“). Okrem špecificky vycvičeného personálu súčasťou takéhoto laboratória sú prostriedky umožňujúce technické a forenzné skúšky, analýzu dátových médií, analýzu dokumentov. Tieto laboratória zároveň podporujú vyšetrovanie a vypočúvanie zadržaných osôb. Výstupy exploatacie úrovne 2 obsahujú technické zhodnotenie schopností zariadení, porovnanie a podobnosť konštrukcie výbušných prostriedkov s ich vývojom. Technické informácie – výstupy exploatacie úrovne 2 sa uchovávajú v podobe databáz, ktoré podporujú odhalenie aktérov v systéme prípravy a vykonania útokov protivníka. Z dôvodu ďalšej exploatacie úrovne 3, exploatacia úrovne 2 využíva k forenznej analýze dôkazov nedeštruktívne spôsoby skúmania.

1.3 Exploatacia mimo miesta pôsobenia koalíčných síl (angl. „*Exploitation Level 3*“)

Táto úroveň exploatacie zabezpečuje technické analýzy a forenzné skúmanie zariadenia výbušných prostriedkov prostredníctvom národných forenzných spôsobilostí. Exploatacia úrovne 3 poskytuje informácie vo väčšom meradle ako napr. súhrn vyhodnotenia množstva incidentov výsledkom ktorého je podpora spravodajských služieb a veliteľov nasadených koalíčných síl. Spracovanie výstupov exploatacie úrovne 3 trvá týždne. Chemická analýza postupu výroby výbušnín a porovnanie prítomného materiálu DNA⁶ exploatacie úrovne 2 slúžia k presnej identifikácii a k usvedčeniu aktérov útokov z protispoločenskej činnosti (AJP-3.15, 2018). V súčasnosti v podmienkach NATO nie je zriadené takéto

⁶ Deoxyribonukleová kyselina je prírodný polymér zložený z deoxyribonukleotidov. DNA je nositeľkou genetickej informácie bunky, riadi rast, delenie a regeneráciu bunky.

zariadenie, avšak krajina aliancie, ktorá disponuje touto spôsobilosťou ju môže na základe bilaterálnych zmlúv poskytnúť v prospech nasaditeľných spôsobilostí NATO.

2 ČINNOSTI A PROSTRIEDKY EXPLOATÁCIE VÝBUŠNÝCH PROSTRIEDKOV

2.1 Činnosti spojené s exploatáciou výbušných prostriedkov

Vzhľadom na rozmanitosť pozostatkov, potencionálny zber materiálu po výbuchu a s tým hroziacim rizikom k dosiahnutiu efektívnej exploatácie bude potrebné stanoviť rozsah činností a prioritu odoberania dôkazového materiálu. Tieto detaily musia byť z hľadiska taktického nasadenia jednotiek spresnené v stálych operačných postupoch (angl. „*Standing Operating Procedure - SOP*“). Obzvlášť tento aspekt musí byť zreteľne rozpracovaný v mnohonárodnostnom nasadení s prihliadnutím na legislatívu krajiny na ktorej území budú pôsobiť jednotky NATO.

Z technického hľadiska, kvalita exploatácie zhromaždeného materiálu z miesta incidentu bude podmienená kvantitou – množstvom dôkazov, ktoré budú potrebné k uskutočneniu pokusov (angl. „*Trials*“) a s tým spojenú analýzu vykonaných laboratórnych skúšok. Predpokladom/základom úspešnej exploatácie úrovne 2 a úrovne 3 logicky patrí efektívne vycvičený tím, ktorý vykoná činnosti v rámci exploatácie úrovne 1 medzi, ktoré patria:

- naplánovanie exploatácie, odrážajúce technické a taktické aspekty,
- analýza kráterov a rozletu črepín,
- zber forenzného materiálu,
- zber biometrického a dátového materiálu,
- vypočúvanie svedkov,
- balenie dôkazového materiálu,
- podanie správ,
- odovzdanie dôkazového materiálu k ďalšej exploatácii.

K dosiahnutiu interoperability národných spôsobilostí je význam jednotlivých činností exploatácie úrovne 1 podrobne rozpísaný v publikácii AJP – 3.15. Rozsah technického a taktického vyšetrovania po výbuchu úrovne 2 a 3 súvisí a bude závislý na technickom vybavení a využívaní laboratórnych technológií poľného laboratória a laboratórnych spôsobilostí krajiny, ktorá bude túto spôsobilosť poskytovať v prospech NATO. Spôsobilosti exploatácie úrovne 2 a úrovne 3 budú vzhľadom na spracovanie dôkazov podliehať legislatívnym procesom hostujúcej krajiny a medzinárodnému humanitárnemu právu.

Z vojenského hľadiska ich spracovanie bude určené pravidlami nasadenia sily (angl. „*Rules of Engagement - ROE*“)⁷ v danom priestore zodpovednosti. Medzi najčastejšie činnosti, ktoré využívajú laboratória úrovne 2 a 3 patria:

- triedenie (detekcia a identifikácia materiálu) tzv. „*Triage*“,
- biometrická analýza ,
- vizuálna expertíza,
- analýza elektronického materiálu ,
- rekonštrukcia dátových médií,
- chemická analýza na báze spektroskopie, alebo chromatografie.

2.2 Prostriedky využívané k exploatácii výbušných prostriedkov

Exploatácia úrovne 1 (angl. „*Field exploitation*“)

Nakoľko sa exploatácia úrovne 1 realizuje priamo na mieste incidentu, základnou požiadavkou na prostriedky používané v nasadení patrí ich mobilita, prehľadnosť uloženia a funkčnosť naplniť obsah činností úrovne 1. Tieto prostriedky sú uložené spravidla v plátenných ruksakoch, alebo v odolných kufroch.

Medzi prostriedky exploatácie úrovne 1, ktorými sú vybavené jednotky patria:

- súprava náradia na odber a prípravu dôkazového materiálu,
- súprava na odber odtlačkov prstov,
- súprava na detekciu výbušnín,
- súprava zrkadiel na prieskum,
- digitálny fotoaparát,
- digitálny záznamník zvuku,
- endoskop,
- detektor kovov
- súprava na označovanie a bezpečnú prepravu dôkazového materiálu .

Exploatáciu úrovne 1 v podmienkach NATO vykonávajú tímy WIT, ktorých činnosť môže vzhľadom na charakter výbušných prostriedkov podporovať spôsobilosť EOD (AJP-3.18, 2017)⁸.

⁷ Smernice pre ozbrojené sily vrátane jednotlivcov, ktoré definujú okolnosti, podmienky, stupne a spôsoby činnosti, pri ktorých môže byť použitá sila, alebo akcie, ktoré sa môžu považovať za provokatívne.

⁸ Exploatácia výbušných prostriedkov je jednou z úloh, ktoré plnia jednotky EOD spolu s reakciou na EO incidenty, EOD poradenstvo, obnovu vojenských zariadení, EOD činnosť pod vodou a podporu technického spravodajstva.

Exploatácia úrovne 2 (angl. *Theatre Exploitation*)

Exploatácia úrovne 2 v poľných podmienkach sa vzhľadom na podmienky laboratórnych skúšok vykonáva v pojazdných prostriedkoch, alebo kontajneroch, ktoré sa dajú účelovo poskladať na mieste ich pôsobenia. Modulárne kontajnery tak umožňujú flexibilné vyskladanie spôsobilostí v závislosti na rozsahu požadovaných laboratórnych skúšok. Príklad takéhoto laboratória je uvedený na Obrázku 2. Tieto poľné laboratória podľa ich vykonávaných činností obsahujú nasledujúce vybavenie na:

a) Detekciu a identifikáciu materiálu (angl. „*Triage*“):

- Röntgenové zariadenie s nízkym výkonom,
- Detektor výbušnín,
- Chemický detektora.

b) Biometrickú analýzu:

- laminárnu luminiscenciu,
- kyanoakrylátovú a Ninhidrinovú komoru⁹,
- skener s vysokým rozlíšením k overeniu zhody odtlačkov prstov.

c) Vizuálnu expertízu:

- elektronický mikroskop s vysokou citlivosťou rozlíšenia,
- profesionálny fotoaparát a osvetľovaciu techniku.
- analýzu elektronického materiálu prostredníctvom:
  - digitálneho osciloskopu,
  - generátora spektra rádiových frekvencií,
  - Faradajovej kletky s rôznymi anténami a náradím k rekonštrukcii elektronických zariadení.

d) Rekonštrukciu dátových médií:

- klonovacie zariadenia a zariadenia prepisovania,
- zariadenia k obnove CD/DVD/Blu-ray médií.

e) Chemickú analýzu:

- spektroskop,
- plynový a kvapalný chromatograf.

---

⁹ Kyanoakrylátová a ninhidrinová komora je schopná poskytnúť prostredie pre spracovanie odtlačkov. Používa sa v odbore kriminalistiky a forenzných vied – daktyloskopia.

Obrázok 2 Príklad konfigurácie laboratória exploatacie úrovne 2

Zdroj: INDRA , page 2-9

LEGENDA: 1.Triage, 2. Biometrická analýza, 3.Vizuálna analýza, 4.Chemická analýza, 5. Zabezpečený priestor na skladovanie, 6.Veliteľské stanovisko, 7. Riadiace centrum laboratória, 8. Priestor pre hygienu

Exploatacia úrovne 3 (angl. „*Out of theatre Exploitation*“)

Prostriedky exploatacie úrovne 3 zahŕňajú činnosti a vybavenie úrovne 2, avšak s oveľa náročnejšími technológiami, ktoré musia byť z hľadiska ich citlivosti a parametrov umiestnené v budovách. Zároveň tieto možnosti poskytujú laboratórne skúšky podrobných charakteristík materiálu podľa štandardov ISO a spravidla závisia na nasledujúcich faktoroch:

- legislatívnom procese vyšetrovania danej krajiny,
- technologickom využívaní prostriedkov kriminológie,
- národnej a medzinárodnej certifikácie pracovísk exploatacie úrovne 3 (INDRA, Deployable forensic C-IED laboratories, 2013).

Spôsobilosti prostriedkov exploatacie spolu so spôsobilosťami jednotiek NATO pravidelne podliehajú cyklu rozvoju obranného plánovacieho procesu NATO (angl. „*NATO Defence Planning Process – NDPP*“), ktorých kvantitatívne a kvalitatívne charakteristiky sú spresňované vo forme kódov vojenských spôsobilostí (angl. „*NATO Military Capability Codes and Capability Statements – CC&CS*“).

V súčasnosti budovanie a rozvoj spôsobilostí NATO pre oblasť technickej exploatacie rieši samostatná pracovná skupina (angl. „*NATO Technical Exploitation Group – NTEG*“), ktorá je zameraná na:

- definovanie oblasti technickej exploatacie v NATO,
- rozvoj politiky oblasti technickej exploatacie medzi ktoré patrí politika pre biometrické údaje vrátane uchovávanía, odsledovania a vlastníctva informácií,
- definovanie a vykonávanie programu práce NATO v oblasti technickej exploatacie,
- Poradenstvo v komunite NATO pre oblasť technickej exploatacie,
- koordináciu organizácii v prospech podpory technickej exploatacie NATO (NTEG, 2022).

3 MOŽNÝ NÁVRH IMPLEMENTÁCIE EXPLOATÁCIE V PODMIENKACH OS SR

3.1 Návrh exploatacie úrovne 1

Vzhľadom na plnenie záväzku spojeného s členstvom SR v NATO, ozbrojené sily SR v súčasnosti disponujú skúsenosťami, personálom, technikou a materiálom potrebným k vytvoreniu spôsobilostí exploatacie úrovne 1. Táto spôsobilosť môže byť zabezpečená EOD tímami, ktoré sú v pôsobnosti ženijného pluku OS SR. V ďalšom rade je potrebné poznamenať, že EOD tímy OS SR v nasadení mimo územia SR¹⁰ vykonávali a získali skúsenosti s činnosťou exploatacie úrovne 1 v mnohonárodnostnom prostredí.

K podávaniu hlásení k podpore exploatacie úrovne 2 je na úrovni EOD taktických tímov možné použiť štandardizované hlásenia a správy uvedené v AEOPD-6 pod názvom „Hlásenie o pridelení a určení úlohy vojenskej exploatacie úrovne 1“ alebo v prípade neznámeho výbušného zariadenia prostredníctvom „Hlásenie o vojenskej exploatacii úrovne L2“ (Hugyár, 2021). Na základe týchto skutočností OS SR nemusia dodatočne vytvárať samostatné WIT tímy, avšak je potrebné aby EOD tímy vykonávajúce exploataciu výbušných prostriedkov úrovne 1 mali jasne definované vzťahy v oblasti spolupráce s voj. políciou, voj. spravodajstvom a exploataciou úrovne 2.

3.2 Návrh exploatacie úrovne 2

Nakoľko OS SR nedisponujú v súčasnosti spôsobilosťou exploatacie úrovne 2 je potrebné túto spôsobilosť komplexne riešiť za pomoci metodiky funkčných oblastí doktrín, organizačného členenia, výcviku, materiálu, velenia a riadenia, personálu, infraštruktúry a interoperability (angl. „*Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability- DOTMLPFI*“).

S využitím skúseností a následnej metódy dedukcie k implementácii exploatacie úrovne 2 do národného prostredia by bolo potrebné vykonať nasledujúce kroky:

---

¹⁰ V rozpätí rokov 2010 - 2013 príslušníci OS SR plnili úlohy EOD mimo územia SR v štruktúre úlohového zoskupenia „*Task Force Paladin*“ v priestore regionálneho veliteľstva Južný Kandahár, Afganistan (angl. „*Regional Command South – RC-S*“).

- z ohľadom na interoperabilitu spôsobilostí NATO požiadať o členstvo a aktívne prispievať do pracovnej skupiny NTEG,
- spracovať koncept exploatácie úrovne 2 v kontexte OS SR so zohľadnením národnej legislatívy, poprípade doplniť túto spôsobilosť do podriadenosti vojenského spravodajstva GŠ OS SR/J-2,
- vycvičiť a udržiavať personál a vybavenie exploatácie úrovne 2 schopnej operačného nasadenia,
- obstaráť vzhľadom na definovaný rozsah konceptu prostriedky exploatácie úrovne 2, napr. kontajnerový systém laboratórií,
- materiál a vybavenie k uskutočneniu triedenia „Triage“ je z hľadiska komonality potrebné obstaráť podľa parametrov vybavenia EOD jednotky (Röntgenové zariadenie s nízkym výkonom typu FoxRazor, Detektor výbušnín typu DETEX, Chemický detektor typu RAMAN).
- napojiť zdieľanie a analýzu informácií na medzinárodné inštitúcie EUROPOL, INTERPOL s vytvorením systému manažmentu vedomostí (angl. „*Information Knowledge Management System*“).

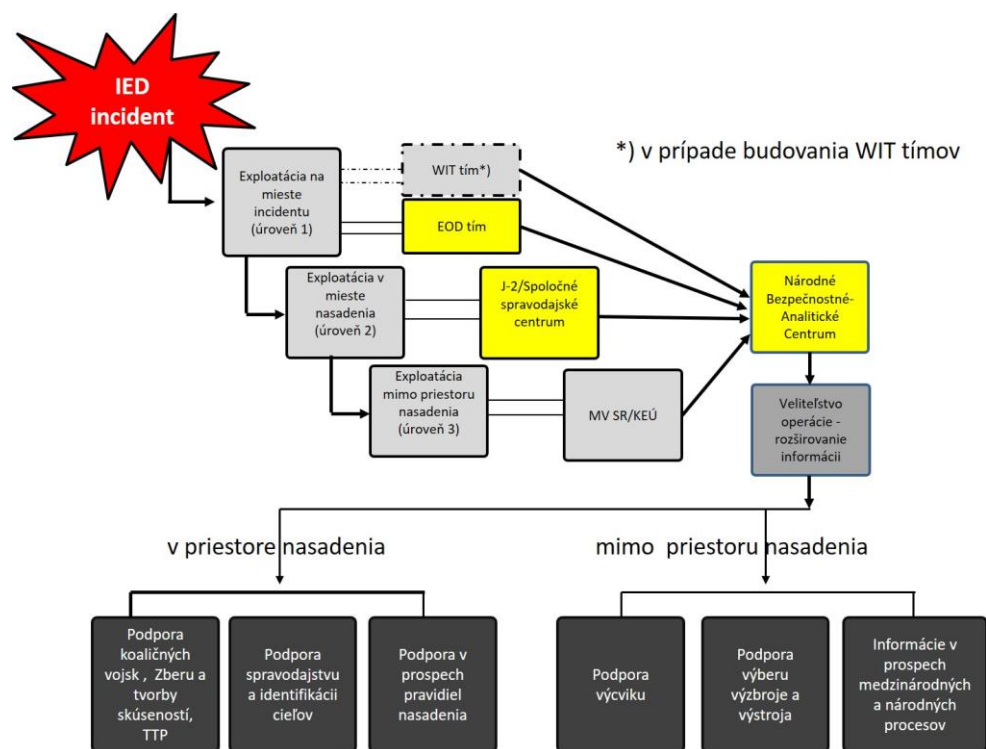
3.3 Návrh exploatácie úrovne 3

Návrh realizácie exploatácie úrovne 3 z hľadiska pôsobenia síl a prostriedkov v OS SR v mierovom, ale i v krízových situáciách (vojna, vojnový stav, stav núdze, výnimočný stav) nemá opodstatnenie nakoľko touto spôsobilosťou na národnej úrovni už disponuje Ministerstvo vnútra. Z dôvodu celkovej funkčnosti systému úrovni exploatácie bude potrebné vypracovať komplexnú koncepciu exploatácie v prostredí OS SR s jej prepojením na národné bezpečnostné agentúry. Zobrazenie návrhu realizácie exploatácie výbušných prostriedkov s ich prínosom pre ochranu vlastných síl v podmienkach SR je zobrazený na Obrázku 3.

ZÁVER

Zabezpečenie relevantných spravodajských informácií, rozvoj protiopatrení v boji proti IED, zefektívnenie identifikácie, zameranie a neutralizácia cieľov je v súčasnom bezpečnostnom prostredí neoddeliteľne späté s bezpečnosťou a obranou štátu proti vnútorným a vonkajším hrozbám. K zabezpečeniu, analýze a poskytovaniu informácií o protivníkovi prispieva svojou činnosťou v NATO oblasť exploatácie, ktorej úrovne sú vzájomne prepojené ako súčasť vojenských spôsobilostí napr. voj. spravodajstva, boja proti IED, EOD a pod. Toto prepojenie je obzvlášť potrebné riešiť vzhľadom na národnú legislatívu ako aj pôsobnosť už existujúcich inštitúcií. Nakoľko Národné Bezpečnostné-Analytické Centrum SR (ďalej NBAC) plní úlohy analytického pracoviska založeného na

aktívnej participácii rozhodujúcich štátnych orgánov SR¹¹, ktoré pôsobia v bezpečnostnej oblasti, je tu možnosť aby gestorom oblasti exploatacie výbušných prostriedkov bolo NBAC (SIS, 2020).

Obrázok 3 Návrh realizácie úrovni exploatacie výbušných prostriedkov v podmienkach OS SR.

Zdroj: Vlastné spracovanie grafického návrhu podľa AJP-3.15, page 2-9

Vzhľadom na nasadenie spôsobilostí OS SR úlohy riadenia spojené s exploataciou úrovne 1 a úrovne 2 vo vojenskom prostredí by mala plniť zložka GŠ OS SR/J-2. V podmienkach OS SR na taktickej úrovni k exploatacii úrovne 1 je možné využiť existujúce skúsenosti a spôsobilosť jednotiek EOD, ktoré sú v podriadenosti ženijného pluku pozemných síl OS SR. Z hľadiska budovania spôsobilostí v porovnaní s inými členskými krajinami aliance nie je potrebné budovať spôsobilosť exploatacie výbušných prostriedkov úrovne 1 ako samostatnú časť. K implementácii úrovne exploatacie 2 podľa AJP-3.15 je potrebné spracovať a vytvoriť novú spôsobilosť OS SR v podriadenosti vojenského spravodajstva GŠ OS SR/J-2, alebo ako súčasť Spoločného spravodajského centra (angl. „*Intelligence Fusion Centre*“)¹². Exploataciu úrovne 3 do národného prostredia by bolo možné realizovať

¹¹NBAC spolupracuje na platforme s vyslanými zástupcami Slovenskej informačnej služby, Vojenského spravodajstva, Policajného zboru, Kriminálneho úradu finančnej správy, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Národného bezpečnostného úradu, Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a Úradu vlády SR.

¹²Spoločné spravodajské centrum NATO (angl. „*Joint Intelligence Security Division*“) vzniklo ako centrum hybridných analýz v júli 2017. Jeho úlohou je analýza hrozieb medzi ktoré radíme konvenčnú vojenskú

s využitím prostriedkov a spôsobilostí Kriminalistického a expertízneho ústavu (KEÚ), ktoré je v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Návrh exploatácie výbušných prostriedkov do prostredia SR svojim prístupom reflektuje interoperabilitu NATO v možnom mieste nasadenia OS SR, čím zároveň prispieva k zvýšeniu efektivity ochrany vlastných síl, ochrane miestneho obyvateľstva ako aj k odhaľovaniu medzinárodných vojnových zločinov v procese ich vyšetrovania. Avšak, miera realizácie návrhu autora otvára diskusiu ako je, alebo bude rozvoj spôsobilosti exploatácie začlenený do plánovacieho procesu budovania spôsobilostí OS SR v prospech domáceho a medzinárodného krízového manažmentu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- AEODP- 10 Minimum standards of proficiency for trained EOD personnel Edition C Version 1, Brussels: NSO, 2020.
- AEODP-6 Explosive Ordnance Disposal (EOD) reports and messages Edition C Version, Brussels: NSO 1 MAY 2020.
- AJP 3.18 Allied Joint EOD doctrine-study draft, Brussels: NSO forum, August 2021.
- AJP-3.15 Allied Joint Doctrine For Countering Improvised Explosive Devices Edition C Version Brussels: NSO, 2018.
- ATP-3.12.1.1 (B), Allied Tactical Doctrine for Military Search JIEDDO/DIA Weapons Technical Intelligence (WTI) Improvised Explosive Device (IED) Lexicon; 5th Ed, Oct 2017, Page 13-15.
- BUMBRAH, G.S. Cyanoacrylate fuming method for detection of latent fingerprints: a review. *Egypt J Forensic Sci* 7, 4 (2017). <https://doi.org/10.1186/s41935-017-0009-7>.
- Deoxyribonukleová kyselina. In: *Encyclopaedia Beliana*. 1. vyd. Bratislava: Encyklopedický ústav SAV; Veda, 2003. s. 702 ISBN 80-224-0761-5. Zväzok 3. (Č – Eg), s. 298.
- Elektronický lexikón slovenského jazyka, 1987, [online] 1987 [cit. 21.3.2023] Dostupné na internete: <<http://www.slex.sk>>.
- FALGOUT, Ch. A. Technical exploitation in the gray zone, 2019. In *Empowering NATO SOF for strategic effect* [online]. 2023 [cit. 21.3.2023] Dostupné na internete: <<https://www.researchgate.net/>>.
- HOTCHKISS, P. Explosive Threats. In *Explosive Threats - The Challenges They Present and Approaches to Countering Them*, 2018 [online] 01.01.2018 [cit. 21.3.2023] . Dostupné na internete: <<https://lnk.sk/bud3>>.
- HUGYÁR A., 2021. Tok informácií EOD v obraze štandardizačných dokumentov NATO In: *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. AOS Liptovský Mikuláš:

---

hrozbu, pašovanie zbraní hromadného ničenia, hrozbu hybridných vojen, kybernetické útoky a medzinárodný terorizmus.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2021. ISBN 978-80-8040-606-6.

INDRA company. Deployable forensic C-IED laboratories, 2013. In *Security and Defence* [online]. 2023. [cit. 21.3.2023] Dostupné na internete: <<https://www.indracompany.com/>>.

MICHAUD, Y. The silver bullet: The comprehensive approach to Counter Improvised Explosive Devices, 2013. In *JCSP 39 Master of Defence Studies* [online]. 2013 [21.3.2023] Dostupné na internete: <<https://www.cfc.forces.gc.ca/>>.

VON LORINGHOVEN, A. F. NATO review: Adapting NATO intelligence in support of “One NATO”, 2017. In *Opinion, Analysis And Debate On Security Issues* [online]. 2017 [cit. 21.3.2023] Dostupné na internete: <<https://www.nato.int/>>.

NATO Technical Exploitation Group- NTEG, AC/343-D(2020)REV-1 Terms of Reference for the NATO Technical Exploitation Group.. Brussels: 19 January 2020.

NATO Term, the official NATO Terminology Database. In *NATO Standardization Office* [online]. 29.08.2022 [cit. 21.3.2023] . Dostupné na internete: <<https://nso.nato.int/>>.

SH/SDP/SDF/CFR/DPF/19-003782 NATO Capability Codes and Capability Statements. 5000/FPR - 0070/TT-1758/Ser:NU0517. Brussels: 22. January 2020.

SIS - Slovenská Informačná Služba. Národné Bezpečnostné Analytické Centrum (NBAC), 2020 In *O nás* [online]. 2023 [cit. 21.3.2023] Dostupné na internete: <<https://www.sis.gov.sk/>>.

SOŠ 3680 AAP-6 Slovník termínov a definícií NATO (vydanie 14), Bratislava, December 2022.

pplk. Ing. Alexander HUGYAR

Externý doktorand katedry bezpečnosti a obrany

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika

Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš

Tel.: +421 960 333 544

E-mail: alexander.hugyar@eodcoe.org